

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Erzincan T Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaklaşık 9 yıldır tutulan mahpus Engin Uysal'ın ailesiyle 20 Nisan 2025 tarihinde gerçekleştirdiği telefon görüşmesinde, kendisinin ve birçok politik mahpusun “tekli, karanlık ve hava almayan” hücrelere konulduğu, tüm yaşamsal malzemelerine el konulduğu ve baskı ortamının ağırlaştığı aktarılmıştır. Mahpus Uysal'ın “Bu son telefonum olabilir” ifadeleriyle, iletişim haklarının engellenebileceğine dair ciddi bir uyarıda bulunması, kamuoyunda büyük bir endişeye neden olmuştur. Mahpusun annesi, oğluyla bir haftayı aşkın süredir iletişim kuramadıklarını, hücreye alındığını ise cezaeviyle yaptığı telefon görüşmesinde bir gardiyandan öğrendiklerini ifade etmiştir.

Söz konusu uygulamalar sadece bireysel hak ihlali olarak değerlendirilmemeli, aynı zamanda ceza infaz sisteminde hukuk devleti ilkesinin, denetim mekanizmalarının ve temel insan haklarına bağlılığın sorgulanmasına yol açan yapısal bir sorunun göstergesi olarak ele alınmalıdır.

Anayasa'nın 17. maddesi, herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu güvence altına almakta; bu madde aynı zamanda kimsenin işkenceye, eziyete, insan onuruyla bağdaşmayan muameleye tabi tutulamayacağını açıkça ifade etmektedir. 19. madde ise, özgürlüğünden yoksun bırakılan bireylerin keyfi uygulamalara karşı korunması gerektiğini ortaya koyar.

Ülkenin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri, ceza infaz kurumlarında bulunan mahpuslara yönelik muameleye ilişkin açık yükümlülükler getirmektedir. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7. ve 10. maddeleri, mahpusların insan onuruna uygun biçimde muamele görme hakkını ve işkence ile insanlık dışı ya da aşağılayıcı muameleye maruz kalmama güvencesini içermektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi, mutlak biçimde işkence ve kötü muameleyi yasaklamakta; 8. maddesi ise mahpusların aile hayatına ve özel yaşamına saygı hakkını teminat altına almaktadır. Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme (CAT), taraf devletleri, işkencenin önlenmesine yönelik etkili önleyici ve denetleyici mekanizmaları hayata geçirme yükümlülüğü altına sokmaktadır. Ayrıca, Mahpuslara Uygulanacak Asgari Standart Kurallar olarak bilinen Nelson Mandela Kuralları, mahpusların temel haklarının korunması, keyfi izolasyon uygulamalarının sınırlandırılması ve cezaevi

yönetiminde şeffaflık, denetlenebilirlik ve insan onuruna saygı ilkesinin esas alınması gerektiğini açıkça belirtmektedir. Bu bağlamda, Erzincan T Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen ağırlaştırılmış izolasyon, haberleşme engeli ve yaşam koşullarının kötüleştirilmesi gibi uygulamaların, ülkenin taraf olduğu bu bağlayıcı uluslararası düzenlemelerle uyumluluğu ciddi biçimde sorgulanmaktadır.

Bu gelişmeler ışığında ceza infaz sisteminde şeffaflığın sağlanması, mahpuslara yönelik keyfi ve insan onurunu zedeleyen uygulamaların engellenmesi ve ihlallerin giderilmesi amacıyla Bakanlığınızın ivedilikle harekete geçmesi elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Erzincan T Tipi Kapalı Cezaevi'nde Engin Uysal ve aynı koşuğa bulunan diğler politik mahpusların tek kişilik, karanlık ve hava almayan hücrelere konulmasının hukuki dayanağı nedir? Bu uygulama hangi idari veya disiplin prosedürüne dayanmaktadır?
2. Bu tür hücrelerin fiziksel koşulları nedir? Günlük hava alma, ışık, ısıtma, temizlik, hijyen ve iletişim imkanları açısından hangi standartlara uygunluk denetimi yapılmaktadır?
3. Mahpusların tüm yaşamsal malzemelerine el konulmasının gerekçesi nedir? Bu işlem hangi yasal ya da idari kararla gerçekleştirilmiştir? Bu sürece ilişkin tutanak, tebligat ve denetim raporları mevcut mudur?
4. Engin Uysal'ın "Bu son telefonum olabilir" sözleriyle haberleşme haklarının engellenmesi ihtimali doğmuştur. Mahpusun avukatı ve ailesiyle iletişim kurma hakkı güvence altına alınmış mıdır? Bu hak fiilen kullanılabilir durumda mıdır?
5. 1 Ocak 2025 tarihinden bu yana Erzincan T Tipi Cezaevi'nde tekli hücreye alınan mahpus sayısı kaçtır? Bu uygulamanın ortalama süresi nedir ve uygulama kimleri kapsamaktadır?
6. Bu mahpuslardan herhangi birinin sağlık durumu kötüleşmiş midir? Cezaevi sağlık birimi tarafından yapılan psikolojik ve fiziksel muayene kayıtları mevcut mudur?
7. Hücre uygulamasına tabi tutulan mahpuslara yönelik bir disiplin soruşturması yürütölmüş müdür? Savunma hakları gözetilmiş midir? Bu işlemlere karşı başvuru yolları etkin biçimde tanınmış mıdır?
8. Erzincan T Tipi Cezaevi, son bir yıl içerisinde Adalet Bakanlığı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), Kamu Denetçiliğı Kurumu veya Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) gibi denetleyici kurumlarca ziyaret edilmiş midir? Varsa denetim raporlarının içeriğı nedir?
9. Ceza infaz kurumlarında ağırlaştırılmış izolasyon uygulamaları hakkında Bakanlığınızca tutulan son beş yıllık istatistiki veriler nelerdir? Uygulamanın yaygınlığı, süreleri, gerekçeleri ve sonuçlarına ilişkin kamuya açık bir rapor yayımlanması planlanmakta mıdır?
10. Cezaevlerinde mahpuslara yönelik ağır hak ihlallerinin önlenmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından yürütölen bağımsız izleme, denetim ve önleyici politika mekanizmaları nelerdir? Bu süreçlere bağımsız uzmanlar, sivil toplum örgütleri ve akademik kurumların katılımı sağlanmakta mıdır?